

Hlavní název: O assanaci
Druh dokumentu: Monografie
ISBN: null
Autor: Zeyer, Jan
Strana: [1] - 14

SYSTEM
◆KRAMERIUS◆

Podmínky využití

MKP poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny MKP a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny MKP není možné bez případného písemného svolení MKP. Pokud budete tisknout a nechcete tuto první informační stránku, dejte tisk od druhé strany.

Městská knihovna v Praze
Mariánské náměstí 1
115 72 Praha 1

knihovna@mlp.cz

30/27 of mroz

brzo seje 187

P

U 551

o assanaci.

Odpoř architekt Jana Zeyera k vřvodřm Dra. A. Steina,

danř v třdennř schřzi

Spolku architektř a inřenřrř v krřlovstvi řeskřm,

konanř dne 25. ledna 1901.

Zvlřstnř otisk z „Alřtheie“.

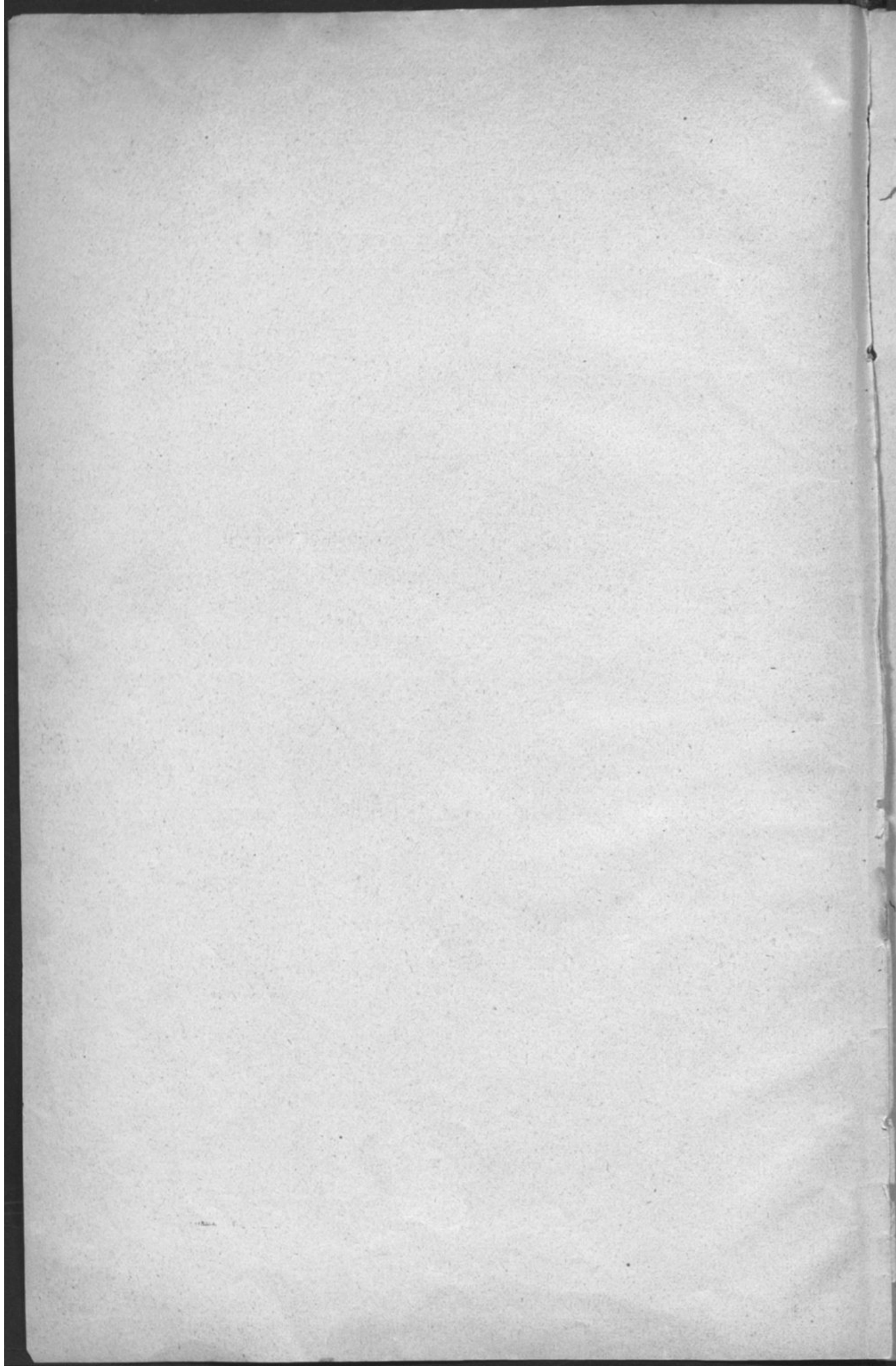
V PRAZE.

421

Tiskem Jul. Janř v Praze, Karlova ulice 184—I. — Nřkladem „Alřtheie“.

1901.

Tranol

Pan doktor Stein ve své závěreční řeči o assanaci předslal, že si celou látku rozdělil na tři části: na minulost, na přítomnost a na budoucnost. Pokud se minulosti týče, mluvil sice mnoho, ale všechno dohromady nebylo — nic! o přítomnosti mluvil ještě více a to nebylo zase — nic! o budoucnosti pak prohlásil, že není zmocněn, aby se o ní vyslovil. Věřím vše rád, poněvadž kdyby si byl k tomu zmocnění i od samého Pána Boha vymohl, teprve nedovedl by říci — zhoľa nic!

Přecházeje na činnost umělecké komise, vytкнуł nejprvé, že tato zabývala se příliš otázkami esthetickými; ale nejen to, ono se mu nelíbí, že si páni v ohledu tom osobují příliš mnoho práva; on jest náhledu, že, pokud se architektů týče, nikdo jim nechce a nebude upírat práva, aby své umění ukázali na budoucích facádách v assanačním obvodu; on však myslí, že i jiní činitelé jsou povoláni v ohledu esthetickém pronášeti zde své mínění. Esthetika že vyžaduje výchovy a kdo ji má, má také právo v otázce této se účastnit; dále vykládal, že se zapomíná, že v první řadě se jedná o assanování nezdravé části města a otázka esthetická přichází teprve v řadě druhé. Že lidé menšího vzdělání z pravidla si myslí, že architekt koná svá dlouholetá studia doma a pak v cizině jen proto, aby udělal nějakou facádu a tu snad ještě, aby, jako v tomto konkrétním případě, předložil panu dru. Steinovi k posouzení nebo dokonce ku schválení, tomu jsme zvyklí; ale že by se nestyděl za takový výrok muž vzdělání p. doktora Steina, to přece jen překvapuje. A co se jeho názoru o té výchově týče, tu již musí se p. dr. Stein spokojiti s tím, že my výtvarníci už jednou jsme tak neskromnými a odvažujeme se tvrdit, že dříve zde byli umělci a díla umělecká, a dlouho potom se přibelhali učenci a teprve z hotových děl uměleckých jali se vyvozovat zákony, podle kterých prý ten či onen umělec tvorbu svou provedl.

Tedy umění vyvolalo učení o estetice ale nikoliv naopak. Proto také všichni esthetikové dohromady nezmění nic na pravdě, že pojem o krásnu jest zcela individuální.

A pokud se týče výroku, že zde jde v první řadě o assanování, tu by byl ovšem p. dr. Stein lépe učinil, kdyby nebyl o tuto nejchoulostivější stránku ani slůvkem zavadil. Dokud židovské město stálo, byla smetiště a záchody uvnitř domů; pokud se ulic týkalo, udržovala je obec, jak to jen bylo možné, přece v jakés takés čistotě; ale od těch dob, co počala obec židovské město bourat, a tedy prováděti assanační program p. dra. Steina, stalo se z veřejného statku, na tom místě povstalého a to v bezprostřední blízkosti radnice staroměstské, jedině veliké smetiště a jediný veliký záchod, o jichž čistění neb odstranění se však obec vůbec přestala starati; tak se ne-assanuje pane doktore Steine!

P. dr. Stein přechází k tomu, že nezbývá, než aby obec sama se dala i do staveb. To však bez státní subvence prý není možno; a dříve se prý o subvenci žádat nemohlo, až teprve nyní a proto se také se zastavováním systematicky počítí nemohlo. Avšak této subvence by sotva docílil jednotlivec, ba on by jí jistě nedocílil, té může docíliti jen obec a to proto, poněvadž se ve Vídni velmi dobře ví, že dnes panuje v Praze stavební krise.

Kdyby se na radnici mělo státi, ještě ke všemu neštěstí, i to nesmyslné usnešení, že by také ještě obec sama stala se podnikatelem, muselo by to vyvolat bouři v celé veřejnosti, která by konečně přece ony nestejně živly smetla, které by byly s to k takovému nesmyslu radit. Proč pak se ale nezačalo s assanací dříve, dokud zde stavební krise nebyla? Jednak proto, že se celému problému na radnici nerozumělo, a jednak proto, že se *nechtělo* — proč se nechtělo, k tomu ještě přijdeme, a vyložím to zcela bezohledně a důkladně — nebo slavná reprezentace Pražská s panem drem. Steinem čekala snad na tu krizi, by pak mohla hledat pomoc u státu pro tak nesmyslný návrh?

Pan dr. Stein vykládá, že každá i nepatrná změna regulačního plánu vyžaduje dlouhé doby, než bývá úřady schválena a měl tu smělost tvrditi to z příčiny, že u kostela sv. Ducha domáhala se obec proražení nové uličky, jejíž schválení teprve před několika týdny došlo, že prý bych svůj projekt bez toho nebyl mohl také provésti.

To jest prosté tvrzení nejen nade všechen pojem smělé, ale i nepravdivé a pan dr. Stein při tom dobře ví, že tvrdí něco nepravdivého. Tuto uličku jsem já mnohem dříve, než někdo jiný na to pomyslí, a to již v roce 1893, sám projektoval, sám jsem tedy formaci dotýčného bloku změnil, jak se nalezá dnes po sedmi letech na změněném regulačním plánu, sám provedl

jsem parcelaci v obojím směru, i s uličkou i bez ní, tak že ani v jednom ani v druhém případě provedení mého projektu tato změna pranic nevadila, ani nepřekážela.

Plány tyto měl pan dr. Stein téměř dva roky v rukou a nevěděl o tom nic, až do dnes. Plány ty byly na výstavě inženýrů šest měsíců vystaveny a mohl se každý přesvědčiti, že můj projekt dal se bez nejmenších závad provésti hned a rychle, že v ničem netangoval ostatní regulační plán. V dalším uváděl p. dr. Stein, že umělecká komise regulovala také mimo obvod assanační a to Dlouhou třídou, to však že nemohla rada městská připustiti, poněvadž regulace ta dotýkala se také objektů, jichž prý snad ani za 50 let nebude možno nabýt. Škoda že tuto velemoudrou zásadu, že se smí regulovat ode dneška na zítřek, neznal sněm království Českého před 20 roky, když vydal zákon o sdělání regulačních plánů pro obce v celé zemi, byl by sobě uspořil práci a obcím zbytečná vydání. Assanace Josefova nebude hotova ani za 100 let; a přece byl nepochopitelným spěchem vydán ten *mizerný* regulační plán, na němž dle přesných důkazů p. dra. Steina, nedá prý se už nic měnit.

Dále uvádí p. dr. Stein na omluvu toho, že rada městská téměř šmahem veškeré, uměleckou komisí navržené změny regulačního plánu zamítla, že se nemohly schváliti proto, poněvadž byly předčasné; sám však tvrdí, že dokud nebude nábrežní čára pevně stanovena, pořád nemůže se mluvit o definitivním plánu polohy pro obvod assanační. Z tohoto tvrzení však plyne něco zcela jiného, než že by byly bývaly některé návrhy umělecké komise předčasny; z toho plyne, že byl celý ten assanační ruml předčasně vyvolán. Proč? to jest nevyzpytatelné tajemství — a že representace Prahy nerozvážně vyvolala něco v život, co naprosto není s to zmocit, co ale Prahu na nedozírnou dobu v každém ohledu mocně poškodí.

Pan dr. Stein, který jest, jak známo, vynálezcem vystavění nové části města podlé bloků a sice obcí Pražskou ve vlastní regii, najednou nás překvapil prohlášením, že bylo prý ve spolku architektů rozhodnuto pro zavedení směrové a ne blokované; on a jeho patroni prý také vlastně nic jiného nechťi; a vysvětlil to na plánu tak, že nejprve se má stavět ve směru hlavní assanační třídy; ovšem jenom potud, pokud jsou bloky úplně připraveny, tedy jen ve dvou blokách po každé straně; pak se má provésti celá Kaprová ulice, po té Dlouhá třída a na konec má se dostaviti hlavní assanační třída až k Rudolfinum. Vida, tu to máme! Já si dovolím tyto neviňoučké vývody p. dra. Steina přeložit do srozumitelné češtiny.

Bude se tedy nejprve stavět ve „směru“ hlavní assanační třídy, pokud jsou pozemky dnes připraveny; to jest, bude se stavět v oněch čtyřech blokách, ne dle směru, nýbrž dle bloků, aby dokázal p. dr. Stein, že ne to, co chce celá veřejnost a co celý rozumný svět považuje za jedině prospěšné, bude se dít,

nýbrž program jeho a p. dra. Vlčka musí zvítěziti a zvítězí. Po tomto vítězství prvním, provede se hned Kaprová ulice. Proč pak? Aby, až bude hotova, mohlo se u ní použít argumentu, že ulice ta nemůže a nesmí končit na mrtvém prostranství před Rudolfinem, nýbrž že musí naléztí své pokračování na levém břehu vltavském, jinými slovy: že musí se tu stavět nový most; který by přiváděl život do Kaprové ulice. Budou-li se tudy vozit cihly, dříví ze Švarzenbergských skladů, a špinavá prostěradla z kasáren u Brusky a nic jiného, na tom nezáleží, ale bude proveden druhý programový bod p. dra. Steina, že bude most u Rudolfinu, kde jej chtěl mít. Bude-li tu účelným nebo ne, jest lhostejno, ale bude proveden justament druhý, a *to* jest hlavní. A pak, — pak vezmi celou ostatní assanaci čert! pak budeme třeba regulovat Dlouhou třídu — pravil pan dr. Stein — až k mostu Františka Josefa, pak už to nebude předčasným. A pak — pak dostavíme hlavní assanační třídu; neboť pak už žádnému nenapadne, chtít tu mít most, když bude u Rudolfinu dávno hotový a my — totiž p. dr. Stein a jeho protektoři — provedli jsme si svou. Tak vypadá ten směrový systém, s nímž pan dr. Stein souhlasí.

Prázdne fráze o celkovém řešení assanačního problému, kterými nás častoval p. dr. Stein, jsou tak otřepané, že nestojí ani za odpověď.

Přicházím k smutné kapitole. Bylo zde vysloveno přání, vlastně požadavek, aby v čelo assanační kanceláře byl postaven energický technik, se širokým rozhledem. Pan dr. Stein, reaguje na tento požadavek, choval se způsobem, který hraničí na neslušnost. Toho jest tím více litovati, že tak se dělo *nejen* za přítomnosti členů sboru obecních starších a městské rady, ale docela i za jich souhlasu. Pan dr. Stein ptal se nejprve, co to má být za technika? Architekt? stavitel? inženýr? a pak-li inženýr, jaký? a co tam bude dělat? plány? nač? anebo bude prý snad přehlížet tabulárky, neb opatřovat výtahy z kněh? Ale poněvadž prý se jedná o *assanaci*, mohl by se vlastně vším právem k tomu místu hlásit medik! Pan dr. Stein mluvil zde jako plnomocník rady městské a jest zajisté smutné, že tak podřízený úředník smí si toto, bez odporu městské rady, dovolit; než, odpovím p. doktoru, jaký asi by to měl býti technik, který tu měl stát v čele assanační kanceláře. V odpoledních „Nár. Listech“ ze dne 20. února 1895, tedy před *šesti roky*, píše odborník v článku o assanaci, když byl o dosavadní činnosti rady městské a assanační kanceláře v otázce assanační pojednal, mezi jiným takto: „ale na konec zbylo z toho totiž (ze všeho, co se do té doby v otázce té chtělo a dělo na radnici) jen *fiasco*, které domácí osobnosti, řešením otázky assanační, náležitě se zabývající, předvídali. Ale zástupitelstvo pražské dosud nechce poznat, že se osudně mylilo, hledajíc cesty jiné, našim *přirozeným potřebám a poměrům* nepřiměřené.“

Nechce konečně doznat, že nelze celý assanační objekt jedním rokem rozbourat a druhým rokem vystavět, a ignoruje všechny rozumné rady i projekty, dál se ženouc za fantomem cizozemských podnikatelů.“ A v dalším praví tento odborník: „K čemu a nač ku př. kupuje obec jednotlivé domy na různých koncích assanačního obvodu? Chce snad sama skoupit celé židovské město, a sama je znovu vystavěti? Chce provádět snad spekulace získanými pozemky? Má obec právo, aby veřejným statkem prováděla krkolomné, na nejvýše riskantní spekulace, které nemohly by jinak skončit, než *bankrotem!*“

Tady má p. dr. Stein odpověď, jaký asi by to měl být technik, který by stál v čele assanační kanceláře. Takový, který již před šesti lety předpovídal, kam se dospěje v otázce assanační, bude-li se sledovat program takový, u jehož konce octnul se dnes, teprve po šestiletém namáhání, pan dr. Stein, muse přiznati, že dovedil assanaci k onomu předpovídanému fiasku a bankrotu, který p. dr. Stein nazývá „mrtvým bodem“.

A že by si byl takový odborník, který tak jasně viděl v celé otázce již před šesti roky, dovedl také opatřit podřízenou sílu právníckou, která by mu byla opatřila výtahy z knih a přehlížela tubulárky, může býti pan dr. Stein jist.

Pan dr. Stein ze všeho, co zde bylo po tolik schůzích projednáváno, nemůže prý si vybrat nic; ale to veliké nic, které on a jeho protektoři ve věci dosud vykonali, nebo lépe snad řečeno, všechno to, co dosud vykonat měli, ale vykonat opomenuli, jest jedině správné, co se v celé věci provést dalo.

Asi tak vyzněl rozklad p. dra. Steina. Já neúčastnil jsem se z počátku těchto, zde konaných, schůzí, nechtě snad přítomností svou býti na překážku eventuální volné kritice o mém projektu, ač bych od tak váženého sboru odborníků, jaký vidím zde shromážděný; byl každou kritiku snesl a poučení rád přijal. Přišel jsem sem teprve, když jsem byl výroky p. dra. Steina provokován, abych se hájil a znám tedy průběh celého jednání jen z dosti kusých zpráv novinářských. Ale i z toho mála seznal jsem, že bylo zde tolik plodné látky nahromaděno, že by se z ní dal stanovit celý program, na jehož propracování mohlo by se celý rok pracovat. Ale ku podivu: pan dr. Stein toto vše přeslechl. On stále něco očekával, co se však zde prý neřeklo.

Ale pan Dr. Stein zase opomenul nám zde říci, na co zajiště každý čekal, zejména já, proč byl můj projekt, svého času radě městské předložený, zamítnut. Aby se tedy alespoň v jednom směru dala jasná odpověď, dám ji zde sám.

Důvody byly dva: věcný a osobní.

Věcný záležel v tom, že jsem nemohl dát obci nic, při tom vydělat a první podmínka u obce byla, že musí na assanaci vydělat.

Že tento názor o vydělání byl ustálený, že se počítalo při nejmenším na to, že milliony za uliční pozemky obec vydělá, to dokáží jasně. Ve schůzi sboru obecních starších, dne 2. května 1894, interpeloval obecní starší, p. Parůžek, pana starostu Gregora, jak dalece dospělo řešení otázky assanační. Pan Gregor odpověděl, ale tak, že pan Parůžek odpovědí se neuspokojil a interpeloval v příštím sboru obecních starších, dne 7. června 1894, znovu *doslovně* takto:

„Pan starosta pravil, že první nabídku podal pan arch. Zeyer na provedení jedné, 24 metrů široké, ulice a že bylo usneseno, o této nabídce jednat, až rozhodovati se bude o ostatních nabídkách.

Druhou offertu že podali pp. Bauffinet a Lechat na přecházení expropriačního práva a o této usneseno, aby nebylo rozhodnuto dříve, než o nabídce p. Zeyera.

Třetí nabídka, p. Kergalla, vlastně, dle odpovědi p. starosty ani neexistuje, neboť p. Kergall chce teprvé, a to pomocí orgánu obce Pražské, studovat assanační otázku a pak učiniti eventuálně nějakou nabídku. Jinými slovy: bude-li výsledek studií těch pro jeho podnikatele vykazovat resultát negativní, což není vyloučeno, neučiní vůbec žádné nabídky. Kdyby nabídka p. Kergalla vůbec byla bývala seriosní, muselo by se již aspoň v tom směru, jaký nám byl vytknul, nyní pracovati; on slíbil nejdéle do konce února počít, ale do dneška dalších zpráv od něho nedošlo. Jednání s tímto pánem tedy vůbec neexistuje a určitá nabídka z jeho strany také ne.

Pan starosta, mluvě o nabídce p. architekta Zeyera, pravil, že rozhodnutí o ní má se ponechati k době, až bude se rozhodovati o ostatních nabídkách. Konstatuji, že by se mohlo mluvit ještě o jedné, a to pp. Lechata a Bauffineta.

Avšak současně nám p. starosta sdělil, že o nabídce těchto pánů nemá býti rozhodnuto dříve, než o offertě p. Zeyra.

Co to má znamenat? jak tomu jest rozumět? Kdy se tedy rozhodne o první offertě a kdy o druhé? Kdyby se to mělo bráti doslovně, pak by se o obou nabídkách vůbec nestalo nikdy žádného rozhodnutí. Pan starosta ve své odpovědi praví, že nabídka pp. Lechata a Bauffineta byla velice neurčitá a že bylo se pánů těch dotázáno, zda ponechají obci uliční pozemky zdarma. Na tento dataz došla odpověď, že ponechají se pozemky uliční zdarma, pakli jednotná cena získaných stavenišť nebude převyšovati určitý obnos; větší cenu měla by obec offerentům nahraditi. Z toho vidno, že tedy vůbec zdarma nic (neboť za takový obnos, aby se mohly uliční pozemky obci dáti zdarma, není možno reality v assanačním obvodu zakoupiti); při menší pak ceně, měla by se obec s offerenty rozdělit.

Jest tato druhá oferta jasnější než první?

Rozhodně ano, ale bohužel ve velice smutném podkladu. Podaří-li se totiž pp. Lechatovi a Bauffinetovi, pomocí jim pře-

nechaného expropriačního práva, koupit pozemky tak lacino že vedle zisku, který nepopíratelně tito pánové reklamují pro sebe, zbude ještě nějaký přebytek výdělku, získaný zkrácením majitelů domů, pomocí exproprie v obvodu assanačním na jejich majetku, hodlají se o tento přebytek dělit s obcí pražskou; toť vše.

Tato nabídka zdá se mi tak nemorální, že mám za to, že korporace, jako jest representace král. hlav. města Prahy, o ní vůbec jednat nemůže, neboť v nabídce té jest zřejmě vyslovena tendence, získati na základě ochuzení občanů, v části assanační usedlých.

Co se pak první části offerty týče, jest jasno, jak jsem již dříve okázal, že obci nebudou uliční pozemky zdarma postoupeny a já myslím, že na celém světě nenajde se offerent, který by mohl činit zázraky a přenechal uliční pozemky v assanačním obvodu obci zdarma. Myslím tedy, že o této offertě se seriosně vůbec jednati nemůže.

Existuje de facto pouze jedna jediná vážná nabídka pana architekta Zeyera, která jest jasná ve které není pranic neurčitého, která neobsahuje žádné „když“ a „jestli“, o které se může jednat hned a bez otálení.

Já neznám p. architekta Zeyera, netvrdím a nežádám, aby se beze všeho offerta jeho přijala; ale chci aby bylo v obecnstvu jasno, jmenovitě aby bylo majitelům realit v assanačním obvodu jasno, oč jde.

Na základě všeho toho, co jsem tuto pronesl, táži se slav. presidia:

1. Jest rada městská ochotna prohlásit, že stadium dosavadního jednání s p. Kergallem nelze považovati za nabídku a že tedy také o nějakém *projednávání* takové nabídky nemůže býti řeči?

2. Jest rada městská ochotna, pp. Lechata a Bauffineta upozornit, že nehodlá na útraty občanů v assanaci uličních pozemků zdarma se dohnáhat?

3. Jest rada městská ochotna, bez průtahu jeduání s panem Zeyerem a pp. Bauffinetem a Lechatem zahájiti?

Výsledek této interpelace byl, že za málo dní na to byl můj projekt zamítnut!

Zde má tedy p. Dr. Stein jednou důkaz, že theorii o zdarma nabytých uličních pozemcích nevymyslil jsem já, jak ve své bezpříkladné smělosti, se zde opovážil tvrdit v minulé schůzi; nýbrž že tato theorie musela patrně pocházet z jeho hlavy; neboť on se přiznal, že program assanační pracoval a byla tedy jeho vlastní theorie ústy starosty král. hlavního města Prahy veřejně vyslovena; ale já mu podám ještě druhý důkaz — osobní!

Osobní důvod, proč byl můj projekt zamítnut, vrcholil v tomto krásném rčení členů assanační komise:

„On“ totiž já „chtěl by zblíznout smetanu a my“ totiž vážení moji páni kolegové, v povolání „by jsme se měli na to dívat.“

Jak vidíte pánové, já se ovšem tou smetanou nepřejeď a také si s ní žaludek nepokazil; ale ti, kteří neměli ani schopnosti ani odvahy po té smetaně jen sáhnout, ti si odnesli a odnášejí z ní šerednou kocovinu.

A nyní přecházím k osobnímu rozporu mezi mnou a panem drem. Steinem. Tuto řeč považuji za tak důležitou, že mi musí na tom záležet, aby o tom, co nyní prohlásím, nemohl vzniknout žádný spor v ohledu slovního znění. Já tedy prosím p. předsedu aby mi dovolil v zájmu věci toto prohlášení přečísti a aby pak tento můj rukopis ráčil převzít k uschování ve spolkovém archivu, nebo na jiném místě, které sám za vhodné uzná.

V oné jediné schůzi, která se dne 30. dubna 1894 o mém projektu konala a již se strany naší účastnili se pp. dr. Tonder, stávební rada Fregert a náš sekretář p. Fischl, o jejíž průběhu předčítal nám protokol pan dr. Stein, a které jsem pro těžkou chorobu sám účastniti se nemohl, zmocnil mne pan dr. Ferdinand Tonder, advokát v Praze, prohlásiti, že domnělý výrok, že jsme se zmýlili v rozpočtu a že tedy jsme nuceni náš požadavek vůči obci Pražské, vedle původního požadavku za uliční pozemky obnosem 720.000 zl., o dalších 500.000 zl. zvýšiti, ani on (dr. Tonder) ani kdo jiný neučinil, a co více, že o nějakém zvýšení našeho původního požadavku nebylo vůbec ani slůvkem se zmíněno, poněvadž jsme tento požadavek nikdy nečinili a ve svém rozpočtu se také nezmýlili. V tom směru jest tedy obsah protokolu zcela a na dobro nesprávný, ale také v jiném směru protokol ten jest nesprávný: chybí v něm výrok pana dra. Freunda, že obec nemá peníze na zaplacení uličních pozemků, a zde má p. dr. Stein uvedený druhý pramen, odkud jsem tohoto názoru nabyt. Připomínám to tedy p. dru. Steinovi aby mohl tento *úřední akt*, na který tolik váhy klade, v obou směrech doplnit, pokud se týče opravit.

Konstatuji dále, že tento úřední akt, na který p. dr. Stein kladl v minulé schůzi velkou váhu, nebyl v oné schůzi sepsán; nebyl předložen ani později k verifikaci a podpisu ani panu dru. Tondrovi, ani stávebnímu radovi Fregertovi, ani p. Fischlovi, a není tedy nejen jeho existence a obsah nikomu z jmenovaných pánů znám, ale není také nikým z nich podepsán.

Jest to tedy listina úplně bezcenná, která mohla právě tak býti sepsána kdykoliv jindy, jako má pocházet ze dne 30. dubna 1894.

Další důkaz o bezcennosti toho aktu, o nějž p. dr. Stein celý svůj důkaz opíral, jest okolnost, že nikde v dalším jednání s obcí Pražskou o mém projektu, které se dělo již výhradně

jenom písemně, není o tomto našem domnělém, ale ve skutečnosti nikdy nekladeném, požadavku nikde zmínky. Kam se tedy tento náš domnělý požadavek poděl?

Snad nalezne p. dr. Stein, bude-li bedlivě hledat, ještě nějaký spis nebo akt, ve kterém jsme tento naivní, nikdy nekladený, požadavek odvolali; bylo by to zajisté v jeho zájmu žádoucí.

Tedy jediný dokument, ve kterém jedná se o našem domnělém zvýšeném požadavku, prý na základě chybného z naší strany počítání vzniklém, jest protokol, který byl psán na radnici Pražské, neznámo nám kdy, ale určitě ne ve schůzi dne 30. dubna 1894, neznámo nám kým, a nikým z nás nepodepsaný. Já myslím, že v tomto směru zde pověděné postačí. Jenom to ještě podotýkám, že byv nemocen, jak jsem již uvedl, nemohl jsem schůzi zmíněné býti přítomen, ale se mnou hned po schůzi bylo sděleno, o čem se jednalo a jelikož ani mně o domnělé chybě a o domnělém zvýšení našeho požadavku nebyla ani slůvkem zmínka učiněna, doufám, že p. dr. Stein si to rozmyslí, než bude chtít tvrdit, že pražský advokát dr. Tonder mně něco zamlčel, nebo snad dokonce pravdu nemluvil. Až se pan starosta král. hlavního města Prahy doví, co jsem zde právě pronesl, myslím, že bude p. dru. Steinovi málo vděčen za to, že si sice na panu starostovi vyprosil dovolení, vzít sebou tento akt sem do schůze a jej zde číst, aniž by mu jej byl dříve k prohlédnutí předložil.

Pan dr. Stein, když o mé záležitosti zde začal v poslední schůzi mluvit, vyjádřil se, že to, co já mu kladu do úst, nikdy neřekl.

Pan dr. Stein to však řekl; a to veřejně a dvakráte: Poprvé ve schůzi sboru obecních starších, dne 18. prosince 1899. Když jsem zprávu o tom četl v novinách, informoval jsem se nejprve na nejkompentnější místo, řekl-li to p. dr. Stein skutečně? A když mně to bylo potvrzeno, napsal jsem dopis na presidium, ve kterém jsem nepravdu p. dra. Steina dokázal na základě akt, která mám v rukou a jichž stejnopis leží na pražské radnici. Tento můj dopis byl ve schůzi sboru obecních starších za přítomnosti p. dra. Steina čten. Pan dr. Stein naň nereagoval ani tenkrát, když obecní starší pan Březnovský učinil návrh, aby se vyšetřilo, mám-li pravdu já, nebo p. dr. Stein. Tím myslím setrval p. dr. Stein při svém nepravdivém tvrzení.

Po druhé, více než po roce, opakoval pan dr. Stein své tvrzení zde opět a to bylo vůbec příčinou, proč jsem se do schůze dostavil; abych se totiž obhájil.

Zůstává tedy na tom, že pan dr. Stein, alespoň jednou a sice zde, vědomě mluvil o mně nepravdu, když jsem již tak benevolentní a připustím, že se poprvé mohl mýlit.

Dosud jsem tedy dokázal:

1. Že byla tendence na pražské radnici na assanačním podniku nejen vůbec chtít vydělat, ale určitě a hlavně chtít získat zdarma uličních pozemků. Z toho nevyhnutelně plyne, což jsem řekl již dříve — řeknu to mírně — že o provádění assanačního podniku byli páni na radnici i s p. drem. Steinem v osudném omylu.

2. Že jsem nic jiného nežádal, než zaplacení uličních pozemků v ulici, kterou jsem hodlal zbudovati.

Pricházím nyní k poslednímu odstavci ohledně tvrzení p. dra. Steina, že jsme žádali, aby se nám ponechala elektrická síla k osvětlování a pohonu dráh *v nynější a budoucí Praze!*

Při tomto tvrzení zamlčel však p. dr. Stein tři důležité věci:

1. Že jsme to nikdy a nikde nežádali, ba že nám ani nebyla poskytnuta možnost, tento požadavek klásti.

2. Že jsme mínili tuto koncesi opatřit si hlavně pro ulici, kterou jsme chtěli zbudovat a mimo to pro jiné pozemky veřejné *v nynějším a budoucím obvodu* král. hl. města Prahy, pokud by se tím nezasahovalo v nabytá práva osob třetích.

3. Že jsme mínili o tomto návrhu jen tenkrát s obcí Pražskou jednati, kdyby nám nemohla zaplatiti hotově uliční pozemky.

Pokud se týče práva k požitkům z elektriky plynoucím, činili jsme radě městské pouze návrh a dotaz, zda by byla ochotna v tom směru s námi ve vyjednávání vstoupiti, ale *nežádali* jsme nic konkrétního.

To, oč bychom byli po případě *pak* žádali, kdyby se rada městská byla rozhodla v tom směru s námi vůbec jednání zavést, což se však nestalo, mělo se stanovit na základě konferencí, které se měly teprve v té věci s námi konati. K těmto konferencím však vůbec nedošlo, následkem čehož jsme nemohli ani o nic žádat, byvše a limine radou městskou odmrštěni. Ku charakteristice celého jednání musím dodati, že tento návrh ohledně elektriky podali jsme na přímé vyzvání rady městské písemně.

Podání to zní doslovně:

Slavná městská rada král. hl. města Prahy!

Vzhledem ku jednání našemu při užší komisi assanační dne 30. dubna t. r. dovoluujeme si následující doplňující návrh k laskavému uvážení předložiti:

Slavná obec král. hl. města Prahy račíž pro případ přijetí návrhu, námi na provedení assanace v okrese námi naznačeném, nám neb právním nástupcům našim na dobu, kterou ustanoviti, pozdějšímu jednání vyhrazeno budiž, *místo žádané náhrady* za pozemky, které se k ulicím odstoupiti musí uděliti výlučně a výhradné právo, používati nejen ulice, kterou vystavěti se nabízíme, nýbrž i jiných pozemků uličních neb veřejných v nynějším neb příštím obvodu král. hl. města Prahy ležících, k elektrickému osvětlení, k založení a provozování elektrických

drah a vůbec k převádění elektrické síly na jakýmkoliv účelům, ovšem, pokud tím v nabytá již práva osob třetích se nezasahuje.

Pro případ, že by sl. městská rada v principu byla ochotna, návrh tento k přijetí doporučiti, prosíme, aby k jednání o bližších podmínkách bylo nové komissionelní jednání položeno, a k tomuto aby níže podepsaní pozváni byli, při kterémžto jednání by o jednotlivých podmínkách nezávazně jednati se mohlo tak, abychom na základě toho další návrhy naše hlavní radě městské předložiti mohli“.

8. května 1894.

Zbývá mně ještě jen vysvětliti ten ohromný rozdíl mezi tím, co tvrdil p. dr. Stein, že jsme žádali o tuto koncesi „*pro nynější a budoucí Prahu*“ a mezi tím, co stojí v našem podání, kde se praví: „*pro nynější a příští obvod král. hl. města Prahy*“, a to ještě jen potud, *pokud se tím do nabytých práv osob třetích nezasahuje*.

Že slovné zuění našeho podání bylo tendenčně přeměněno, o tom nezbude po mém výkladu, doufám, ani nejmenší pochybnosti.

Kdybychom byli nabyli koncese pro elektrické podniky v Praze, byli bychom této koncesse dosáhli, pokud se týče osvětlování a drah jen pro jisté ulice a jen potud, pokud by se byl výtěžek z těchto podniků vyrovnával s odepřeným nám zaplacením uličních pozemků, to jest jasné, poněvadž by se byla jednak obec pražská pěkně poděkovala za to, dát někomu výhradní právo pro veřejné osvětlování celé Prahy, to jest všech ulic a náměstí a Prahy soukromné t. j. krámů a bytů v celém městě, a učinit ze svých plynárenských podniků, které reprezentují miliony, nepotřebné a zbytečné zřízeníy: jednak ale přece ani ten nejstupidnější člověk nebude snad chtít o nás inteligentních lidech tvrdit, že bychom mohli na tak hloupou myšlenku připadnout; proto jsme psali: mimo ulici, které hodlíme vystavět *i jiné* a nikoli všechna ostatní veřejná místa a ulice, a to *jen* tam, kde se tím nezasahuje v práva osob třetích. Ukáží na příkladu, oč nám šlo:

Dosud nejsou předměstí spojená s Prahou; vezměme tedy ku př. Vinohrady, které osvětluje Praha plynem, na základě smlouvy. Jakmile by se bylo uskutečnilo spojení Vinohrad s Prahou, odpadla smlouva ohledně osvětlování, poněvadž Vinohrady se staly Prahou, a Praha mohla tedy i tam chtít do některých ulic a náměstí zavést osvětlení elektrické. A toto právo osvětlení v takovémto nastalém případě spojení s Prahou opatřiti, aniž bychom se musili obávat, že nám povstane podnik v tomto směru konkurenční, toto právo mělo nám býti garantováno slovy, jichž jsme užili pro *nynější a budoucí obvod* a nikoliv pro celou *nynější a budoucí Prahu*, čímž vysloveno jest tendenčně tolik, jako na věčné časy; a přece by

p. dr. Stein jako právník měl vědět, že nejdelší, zákonem stanovená lhůta pro smlouvu obnáší 90 roků. Náš návrh nesl se tedy k tomu, nabýt v ohledu elektriny tolik práv, kolik by nám jich byla mohla Praha postoupit, aniž by při tom utrpěla ujmy neb dokonce škody, a to *na místo* a nikoliv *vedle* peněžité náhrady za postoupené uliční pozemky.

Tím jsem, doufám, vyvrátil i poslední nepravdivé tvrzení p. dra. Steina o mém projektu a mých požadavcích, naproti obci pražské, a doufám že jsem se svého úkolu zbavil jasně a srozumitelně pro každého, kdo totiž nemá zakalený zrak a ještě snad něco jiného.

Tedy to, co p. dr. Stein o mně a mém projektu tvrdil, bylo nesprávné, a jediný můj konkrétní požadavek, aby mně byly uliční pozemky zaplacený, jest v zákoně odůvodněno. Výše pak, jakou jsem žádal za každý čtvereční metr, byla tak skromná, že tento obec dnes stojí a bude v budoucnosti státi jistě dva-kráté tolik, ne-li více.

Zmiňuje se prvé také o umělecké komisi, činil jsem tak z vlastního popudu; já nebyl ani nikým zinočen, stát se defensorem činnosti této komise, aniž jsem sám byl někdy jejím členem. Ale když jsem slyšel, jakým způsobem se zde se strany p. dra. Steina kritisovala činnost mužů, z nichž umělecké komise byla složena, mužů to naskrze vynikajících, nejen svým talentem, ale i svým odborným vzděláním, uráželo mě to a žádám tedy pány kollegy za prominutí, pak-li jsem se jim do jisté míry snad sám vnutil za obhájce, čehož oni ovšem nepotřebují.

Mluvě o mně p. dr. Stein, řekl, že mne dotud neznal, že mne zde viděl poprvé.

Kdyby to nebyl p. dr. Stein řekl s takovým jistým nepopíratelně sarkastickým výrazem v tváři i slově, nebyl bych si toho ani povšiml. Já nevím, co tím chtěl p. dr. Stein naznačt. Mínil-li však tím dáti snad své nelibosti výraz, že jsem se mu ještě nikdy nepředstavil, tu musím p. dru Steinovi říci, že architekt Zeyer krácel po celý svůj život jen na světlé široké cestě veřejnosti. Pak-li snad p. dr. Stein mínil tím dáti výraz svému mínění o své dosavadní činnosti odborné, pak ovšem promine, že budu k němu zdvořilejší, když řeknu, že já pro svou osobu ho lituji, že jest nucen pěkný svůj talent vynaložit na obhájení věci tak pokažené a pochybené, jako jest dosavadní průběh assanace.

R-30

7/11